

WRAKINGSPROTOCOL RECHTBANK ROTTERDAM

met ingang van 1 april 2021

Vastgesteld bij bestuursbesluit van: 16 maart 2021

1. Inleiding

Dit protocol is vastgesteld door het bestuur van de rechtbank Rotterdam bij besluit van 16 maart 2021. Het protocol treedt in werking per 1 april 2021 en vervangt alle voorafgaande versies van het wrakingsprotocol. Het protocol is gebaseerd op het landelijk model-wrakingsprotocol, zoals vastgesteld in het Presidenten Raad Overleg van 26 oktober 2020. Dit model-wrakingsprotocol is aangevuld met het oog op de Rotterdamse situatie. Doel van het protocol is het bevorderen van een vlotte en professionele behandeling van wrakingsverzoeken.

In dit wrakingsprotocol zijn de uitgangspunten neergelegd die de rechtbank Rotterdam in acht neemt bij de behandeling van een verzoek om wraking van één van haar leden. Onder omstandigheden kan aanleiding bestaan om van deze uitgangspunten af te wijken. De bekendmaking van dit protocol gebeurt ter voorlichting en niet om verplichtingen of aanspraken in het leven te roepen of uit te breiden.

In een rechtsstaat heeft men recht op een onpartijdige rechter (art. 6 EVRM). Wraking is een middel voor procespartijen om dit recht af te dwingen¹. Een rechter kan worden gewraakt "op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden" (artikelen 512 Sv, 36 Rv en 8:15 Awb).

Ten aanzien van onpartijdigheid wordt in de jurisprudentie onderscheid gemaakt tussen subjectieve en objectieve aspecten van onpartijdigheid².

Het subjectieve aspect heeft betrekking op de persoonlijke instelling van de rechter. Bij het objectieve aspect gaat het erom of sprake is van omstandigheden die de objectief gerechtvaardigde vrees voor een gebrek aan onpartijdigheid van de rechter kunnen wekken. Voorop staat dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling wordt vermoed onpartijdig te zijn, tenzij zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die zwaarwegende aanwijzingen opleveren voor het oordeel dat een rechter jegens een partij vooringenomenheid koestert.

Van de schijn van vooringenomenheid kan, geheel los van de persoonlijke instelling van de rechter, ook sprake zijn indien bepaalde feiten of omstandigheden grond geven voor de objectief gerechtvaardigde vrees dat het een rechter aan onpartijdigheid ontbreekt (objectieve onpartijdigheid)³. De verzoeker hoeft niet te bewijzen dat die feiten en omstandigheden ook daadwerkelijk tot vooringenomenheid hebben geleid. "Legitimate doubt" kan voldoende zijn⁴.

2. Het wrakingsverzoek

1. Op verzoek van een partij (zijnde een blijkens de wet of de rechtspraak tot wraking gerechtigde procesdeelnemer), kan elk van de rechters die een zaak

---

¹ HR 30 november 1990, ECLI:NL:HR:1990:AD1204.

² EHRM 24 mei 1989, ECLI:NL:XX:1989:AD0800.

³ HR 18 april 1995, NJ 1996, 73; HR 24 oktober 1995, NJ 1996, 484 en HR 18 mei 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5050 (telkens strafkamer).

⁴ EHRM 7 augustus 1996, NJ 1998, 185.

- behandelen, worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden.
2. In zaken waarin de partij verplicht is zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat, moet het verzoek tot wraking op straffe van niet-ontvankelijkheid worden ingediend door een advocaat. De verzoeker die zonder bijstand van een advocaat een verzoek indient, wordt hierop gewezen. Hij krijgt gedurende een aan hem mee te delen termijn de gelegenheid zijn verzuim te herstellen. Indien het verzuim niet of niet tijdig wordt hersteld, wordt verzoeker door de wrakingskamer niet-ontvankelijk verklaard in het verzoek.
  3. Het wrakingsverzoek moet schriftelijk worden gedaan. Het verzoek kan tijdens een zitting ook mondeling worden gedaan. In dit laatste geval legt de griffier de inhoud van het wrakingsverzoek en de daaraan door de verzoeker of zijn gemachtigde/raadsman ten grondslag gelegde feiten of omstandigheden vast in een proces-verbaal.
  4. Het wrakingsverzoek vermeldt de feiten of omstandigheden waardoor volgens verzoeker de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden; alle feiten en omstandigheden moeten tegelijk worden voorgedragen.
  5. Het wrakingsverzoek moet worden gedaan zodra de in lid 4 bedoelde feiten of omstandigheden aan verzoeker bekend zijn geworden en voordat in de hoofdzaak een aanvang is gemaakt met het doen van de einduitspraak.

3. Vaste wrakingskamer

Het gerecht kent een vaste wrakingskamer, waarvan de leden door het bestuur worden aangewezen. De vaste wrakingskamer bestaat uit:

- een algemeen voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters;
- uit elk rechtsgebied en uit elke zittingslocatie een of meer rechters.

De vaste wrakingskamer wordt bijgestaan door:

- een algemeen secretaris;
- ten minste zeven griffiers.

De namen van de leden van de vaste wrakingskamer zijn vermeld in bijlage 1.

De aanwijzing tot lid van deze kamer kan steeds worden ingetrokken. De rechtsprekende leden hebben ruime rechterlijke ervaring.

Waar in dit protocol hierna wordt gesproken over de algemeen voorzitter is diens plaatsvervanger daaronder begrepen. Waar in dit protocol hierna wordt gesproken over de griffier wordt bedoeld op de persoon die de wrakingskamer ter zitting als griffier bijstaat, dan wel de administratieve medewerker belast met ondersteuning van de wrakingskamer.

4. Meervoudige kamer

1. De wrakingskamer die een verzoek behandelt, wordt meervoudig samengesteld. De leden van de wrakingskamer zijn zoveel mogelijk afkomstig uit de verschillende rechtsgebieden. De samenstelling van de wrakingskamer geschiedt bij voorkeur zo dat één van de leden werkzaam is of over ruime ervaring beschikt in het rechtsgebied, maar niet in hetzelfde team, waarin het wrakingsverzoek is gedaan.
2. De wrakingskamer in een bepaalde zaak wordt zoveel mogelijk samengesteld uit leden van de vaste wrakingskamer. Indien geen wrakingskamer kan worden

samengesteld uit rechters uit de vaste wrakingskamer, wordt de wrakingskamer 'ad hoc' samengesteld. Aan deze kamer neemt in beginsel ten minste één lid van de vaste wrakingskamer deel.

3. De gewraakte rechter heeft geen zitting in de wrakingskamer. In geval van wraking van een lid van een meervoudige kamer nemen de overige rechters van die kamer geen zitting in de wrakingskamer die het verzoek behandelt.
4. De leidinggevende van de gewraakte rechter neemt geen zitting in de wrakingskamer.
5. De wrakingskamer wordt bijgestaan door een griffier. De zittingsgriffier van de gewraakte rechter treedt niet op als griffier van de wrakingskamer. In geval van wraking van rechters van de wrakingskamer geldt voormelde zin niet ten aanzien van de griffier van de wrakingskamer.

5. Inschakelen rechters uit ander gerecht

Het bestuur van de rechtbank kan, indien de wrakingskamer zitting heeft op vaste, tevoren vastgestelde data, bepalen dat één lid van een wrakingskamer afkomstig is uit een ander gerecht van gelijke aard. In zeer bijzondere gevallen, ter beoordeling van de algemeen voorzitter van de vaste wrakingskamer – bijvoorbeeld bij kwesties betreffende de onpartijdigheid van de rechterlijke leden van het gerechtshof of bij zittingen van de rechtbank buiten haar rechtsgebied – kan voor het formeren van een wrakingskamer een beroep gedaan worden op rechters uit een ander gerecht van gelijke aard.

6. Datum en plaats van de zitting

1. Er is een rooster van zittingen van de wrakingskamer, volgens hetwelk twee zittingen per maand op de locatie Rotterdam en één zitting per maand op de locatie Dordrecht plaats vindt. Nieuwe wrakingsverzoeken worden op deze zittingen gepland, tenzij de behandeling ervan niet een dergelijk uitstel duldt. In laatstbedoeld geval formeert de algemeen secretaris in overleg met de voorzitter een wrakingskamer.
2. Zittingen van de wrakingskamer vinden alleen plaats op de zittingsplaatsen Rotterdam en Dordrecht (artikel 1, onder a en b van het Bestuursreglement rechtbank Rotterdam). Voor zittingen van de wrakingskamer buiten het rechtsgebied van de rechtbank dient door de betrokken teamvoorzitter in een zo vroeg mogelijk stadium overleg te worden gepleegd met de algemeen secretaris van de wrakingskamer.
3. Uitgangspunt is dat een wrakingsverzoek, dat wordt gedaan op of naar aanleiding van een zitting, wordt behandeld op de locatie waar de zitting plaatsvindt, gaat plaatsvinden of heeft plaatsgevonden.
4. De wrakingskamer voldoet zoveel als mogelijk is aan verzoeken tot behandeling van wrakingen van rechters in een andere rechtbank, die zitting houdt op locaties van de rechtbank Rotterdam. Leden van de wrakingskamer treden daarbij op als rechter-plaatsvervanger in die andere rechtbank.

7. Toedeling van zaken

1. De wrakingskamer werkt volgens een vooraf opgesteld zittingsrooster, waarop aan de hand van beschikbaarheid, senioriteit en ervaring drie wrakingsrechters

en een griffier zijn ingedeeld. Na ontvangst van een wrakingsverzoek en nadat gebleken is dat de rechter niet in het verzoek berust en dat geen afdoening buiten zitting plaatsvindt, wordt de zaak in beginsel ingedeeld op de eerstvolgende zitting van de wrakingskamer waarop nog zittingsruimte beschikbaar is. Indien één van de ingeroosterde wrakingsrechters – nog vóór de namen van de behandelend rechters van de wrakingskamer bekend zijn gemaakt aan verzoeker en de gewraakte rechter – tot de conclusie komt dat hij een zaak niet kan behandelen of als naar het oordeel van de voorzitter wijziging van de samenstelling nodig is vanwege beschikbaarheid, senioriteit of ervaring, beslist de voorzitter van de vaste wrakingskamer of en zo ja, hoe de samenstelling van de wrakingskamer wordt gewijzigd. Zodra de namen van de wrakingsrechters bekend zijn worden deze aan verzoeker en de rechter meegedeeld. Indien hierna om organisatorische redenen nog een rechterswisseling plaatsvindt, dan wordt deze, onder opgaaf van redenen, uiterlijk op de zitting meegedeeld.

2. Om organisatorische redenen of in geval van spoedeisendheid kan de algemeen voorzitter van de vaste wrakingskamer beslissen dat in afwijking van lid 1 gewerkt wordt met een ad hoc wrakingskamer, die wordt samengesteld uit leden van de vaste wrakingskamer op basis van beschikbaarheid, senioriteit en ervaring. Indien deze ad hoc wrakingskamer niet volledig kan worden bezet met leden van de vaste wrakingskamer, kan een beroep worden gedaan op andere (senior) rechters bij de rechtbank, niet zijnde teamgenoten van de gewraakte rechter(s).
3. De toedeling van zaken vindt plaats onder eindverantwoordelijkheid van het gerechtsbestuur, zonder inmenging van buitenaf.

8. De behandeling van het verzoek

1. De wrakingskamer neemt het verzoek tot wraking zo spoedig mogelijk in behandeling.
2. De wrakingskamer kan het verzoek tot wraking zonder behandeling ter zitting aanstonds ongegrond of niet-ontvankelijk verklaren:
  - a. indien het verzoek kennelijk ongegrond is;
  - b. indien het verzoek niet door een partij is ingediend;
  - c. indien het verzoek niet is gemotiveerd;
  - d. indien het verzoek is ingediend na het tijdstip waarop in de hoofdzaak is begonnen met het doen van einduitspraak of waarop in de hoofdzaak reeds einduitspraak is gedaan;
  - e. indien het verzoek geen betrekking heeft op de met de behandeling van de zaak belaste rechter of is gericht tegen het hele college;
  - f. indien het een volgend verzoek ten aanzien van eenzelfde rechter betreft, tenzij feiten of omstandigheden worden voorgedragen die pas na het eerdere verzoek aan de verzoeker bekend zijn geworden;
  - g. indien ten aanzien van verzoeker in een eerdere beslissing op een wrakingsverzoek bepaald is dat wegens misbruik een volgend verzoek niet in behandeling wordt genomen;
  - h. indien het een verzoek tot wraking van de wrakingskamer of één of meer van haar leden betreft en sprake is van evident misbruik van recht.

3. De gewraakte rechter **kan** beslissen het verzoek tot wraking niet aan de wrakingskamer voor te leggen als de onder b. of g. genoemde omstandigheid zich voordoet. De gewraakte rechter kan op gelijke wijze beslissen indien hij is aangevangen met het uitspreken van de eindbeslissing in de hoofdzaak. Deze beslissingen worden vastgelegd in een proces-verbaal of in een brief. De wrakingskamer kan een tegen haar of één van haar leden gericht verzoek tot wraking buiten behandeling laten als zij van oordeel is dat de onder g. of h. genoemde omstandigheid zich voordoet. De verzoeker tot wraking wordt hiervan op de hoogte gesteld.
4. De algemeen secretaris van de wrakingskamer stuurt de betrokken rechter een kopie van het wrakingsverzoek, met het verzoek:
  - te berichten of hij in de wraking berust;
  - indien hij niet berust, op te geven of hij gehoord wil worden;
  - eventueel schriftelijk te reageren op het wrakingsverzoek.
5. De algemeen secretaris informeert de president en de voorzitter van het team, waarin de betrokken rechter werkzaam is, over de ontvangst van het wrakingsverzoek. De griffier informeert vervolgens alle betrokkenen (verzoeker, de rechter wiens wraking is verzocht, in strafzaken het Openbaar Ministerie, andere procespartijen) over de zittingsdatum. Het verdient aanbeveling dat de gewraakte rechter de behandeling van het wrakingsverzoek bijwoont. De griffier doet zo nodig een tolk oproepen en het transport voor de gedetineerde regelen.
6. De mondelinge behandeling van het wrakingsverzoek vindt plaats in het openbaar, tenzij de behandeling van de hoofdzaak waarin het wrakingsverzoek gedaan is, op grond van de wet niet openbaar is⁵.
7. Voorafgaand aan de zitting van de wrakingskamer kunnen verzoeker en de gewraakte rechter nadere stukken indienen, tenzij dit gelet op de aard en de omvang van de stukken naar het oordeel van de wrakingskamer in strijd komt met de beginsel van een behoorlijke procesorde. Is dat laatste ten aanzien van bepaalde stukken het geval, dan zal de wrakingskamer op deze stukken geen acht slaan.
8. De rechter wordt in de gelegenheid gesteld vooraf een schriftelijke reactie op het wrakingsverzoek in te dienen. Als de rechter van deze gelegenheid gebruik maakt, wordt de schriftelijke reactie toegezonden aan verzoeker en – indien van toepassing – andere procespartijen en het Openbaar Ministerie.
9. De verzoeker en de rechter worden bij de behandeling van het verzoek in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. De rechter is geen partij. Hij verstrekt informatie aan de wrakingskamer. Hij hoeft zich niet te verdedigen en kan zich onthouden van het geven van een mening over de ontvankelijkheid en gegrondheid van het verzoek.

---

⁵ In civiele en in bestuursrechtelijke zaken is de zitting van de wrakingskamer in beginsel openbaar, maar kan de rechtbank kiezen voor een niet-openbare behandeling op de gronden genoemd in 27 Rv en 8:62 Awb. In strafzaken is geen behandeling ter openbare terechtzitting voorgeschreven (art. 515 Sv) en kan het volgsysteem worden gehanteerd: tijdens of naar aanleiding van de openbare terechtzitting ingediende verzoeken worden in het openbaar behandeld en omgekeerd. De buiten de terechtzitting ingediende verzoeken worden behandeld door de (in beginsel niet openbare) raadkamer (artikelen 21 en 22 Sv). In het mederendeel van de insolventiezaken is de zitting niet openbaar (onder meer artikel 4 Fw) en verdient het aanbeveling het volgsysteem te hanteren. In familiezaken is de behandeling niet openbaar (artikel 803 Rv).

10. In strafzaken wordt het Openbaar Ministerie in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. In civiele zaken kan het Openbaar Ministerie worden gehoord (artikel 44 Rv).
11. In civiele en in bestuursrechtelijke zaken wordt de wederpartij van de verzoeker in de hoofdzaak door de griffier uitgenodigd als toehoorder voor de behandeling, waarbij hem wordt gevraagd kenbaar te maken of hij de zitting van de wrakingskamer wenst bij te wonen en/of het woord wenst te voeren. Deze wederpartij is weliswaar geen partij in het wrakingsincident, maar kan er wel belang bij hebben om erop toe te zien dat in het wrakingsincident niet de merites van de hoofdzaak worden besproken. Als dit naar het oordeel van de wrakingskamer – bij uitzondering – voor een juiste behandeling van het wrakingsverzoek onontkoombaar is, krijgt de wederpartij de gelegenheid zich daarover uit te spreken.
12. Van de mondelinge behandeling wordt op verzoek van een partij procesverbaal opgemaakt, tenzij de wrakingskamer beslist dat aan het daartoe strekkend verzoek geen gevolg behoeft te worden gegeven.

9. Berusting

De rechter kan aan de griffier van de wrakingskamer te kennen geven dat hij in de wraking berust. In dat geval bericht de griffier van de wrakingskamer dit aan de verzoeker en de andere partijen in de hoofdzaak. Met deze mededeling van de griffier eindigt de wrakingsprocedure.

10. De beslissing op het verzoek

1. De wrakingskamer beslist binnen twee weken op het wrakingsverzoek.
2. De beslissing is gemotiveerd en wordt schriftelijk gegeven. De beslissing kan ook mondeling worden gegeven, waarna de schriftelijke uitwerking van de beslissing zo spoedig mogelijk nadien wordt gegeven.
3. De beslissing wordt in het openbaar uitgesproken, tenzij wettelijke bepalingen dan wel zwaarwegende belangen zich daartegen verzetten.
4. De beslissing wordt onverwijld ter hand gesteld of toegezonden aan de verzoeker, de andere partijen in de hoofdzaak en de rechter.
5. De beslissing strekt tot niet-ontvankelijkverklaring, dan wel tot toewijzing of ongegrondverklaring van het verzoek.
6. Openbare uitspraken worden in beginsel gepubliceerd op www.rechtspraak.nl en wel geanonimiseerd conform de Anonimiseringsrichtlijnen. Publicatie kan afhankelijk van de inhoud van de uitspraak achterwege blijven.

11. Administratieve verwerking en documentatie

1. De griffier van de wrakingskamer voegt de aantekeningen van de behandeling van het wrakingsverzoek en de beslissing op het wrakingsverzoek in het wrakingsdossier. De algemeen secretaris zorgt voor archivering van wrakingsdossiers.
2. De algemeen secretaris brengt de beslissing van de wrakingskamer aanstonds ter kennis van de president en van de voorzitter van het team waarvan de gewraakte rechter deel uitmaakt.

3. De algemeen secretaris van de wrakingkamer registreert de wrakingsverzoeken, de aangevoerde gronden en de afloop ervan ten behoeve van het jaarverslag.
4. De wrakingkamer brengt een jaarverslag uit. Aan de hand van het jaarverslag wordt het onderwerp wraking ten minste eenmaal per jaar in de bestuursvergadering besproken.
5. De algemeen secretaris stelt in overleg met de voorzitter van de wrakingskamer een bestand met informatie en jurisprudentie over het onderwerp wraking samen en zorgt voor actualisering. Elk lid van de vaste wrakingskamer beschikt over of heeft toegang tot dit bestand.

12. Publicatie

De algemeen secretaris van de wrakingskamer zorgt voor elektronische publicatie van dit protocol en van het jaarverslag van de wrakingskamer op internet (www.rechtspraak.nl).